

چکیده

مقدمه: با توجه به گسترش روز افزون منابع اطلاعاتی در حوزه های علوم پزشکی و لزوم دستیابی سریع و آسان متخصصان و محققان به این منابع، این پژوهش با هدف بررسی رفتارهای اطلاع یابی محققان مراکز تحقیقاتی علوم پزشکی تهران، به شناسایی اهداف و انگیزه ها، منابع و مجراهای کسب اطلاعات و مسائل و مشکلات محققان، با فرض اینکه بین رفتارهای اطلاع یابی با مدرک تحصیلی رابطه معنادار وجود دارد، می پردازد.

روش کار: این پژوهش به روش پیمایشی تحلیلی انجام شد. پرسشنامه های مربوطه بین ۱۹۸ نفر از محققان ۸ مرکز تحقیقاتی توزیع شد و ۱۳۰ پرسشنامه (۶۵/۶٪) پاسخ داده شد. همچنین چک لیستی برای بررسی امکانات اطلاع رسانی هر مرکز به صورت حضوری تکمیل گردید.

یافته ها: پس از گردآوری داده ها و تلخیص و تنظیم آنها به کمک نرم افزار SPSS، مشاهده شد که بیشترین فراوانی محققان (۴۳/۸٪) در انستیتو پاستور مشغول به کارند، ۳۹٪ آنان دارای رتبه علمی هیئت علمی هستند و ۳۲٪ دارای مدرک دکتری می باشند و بیشترین فراوانی (۲۳٪) آنان در علوم زیست شناسی فارغ التحصیل شده اند. ۹۵/۴٪ از این محققان، به انجام پروژه های تحقیقاتی می پردازند و ۸۱/۵٪ از آنان در سمینارها و کنفرانسها مقاله ارائه می کنند. انجام کارهای پژوهشی با میانگین ۷/۲۸، بالاترین انگیزه برای محققان در جستجوی اطلاعات محسوب می شود، پس از آن، روزآمدسازی اطلاعات با میانگین ۶/۸۷ و علاقه شخصی با میانگین امتیازات ۶/۵۸ اولویتهای بعدی را به خود اختصاص می دهند. در میان منابع اطلاعاتی رسمی مورد استفاده محققان، پایگاههای اطلاعاتی پیوسته بالاترین رتبه و پس از آن نشریات تخصصی چاپی الکترونیکی در رتبه های بعدی قرار دارند و در مورد منابع غیر رسمی، مشاوره با متخصصان داخل مرکز و شرکت در سمینارها و کنفرانسها بالاترین رتبه را دارا هستند. ۹۰٪ از محققان برای دسترسی به منابع رسمی، از شبکه اینترنتی مرکز محل کار و ۷۷/۷٪ آنان به کتابخانه مرکز مراجعه می کنند. ۸۷٪ از افراد غالباً از پایگاه «MEDLINE/PubMed» استفاده می کنند. ۸۶/۵٪ از محققان، در بازیابی اطلاعات مورد نیاز خود با مشکل مواجه می شوند. ۸۶٪ «عدم دسترسی به منابع کافی در کتابخانه مرکز محل کار»، ۴۷/۷٪ «عدم دسترسی به متخصصان اطلاع رسانی» و ۳۶/۲٪ افراد «عدم آشنایی با تکنولوژیهای جدید اطلاعاتی» را از مشکلات خود در دستیابی به اطلاعات مورد نیاز می دانند. فرضیه پژوهش فقط در مورد رابطه بین مدرک تحصیلی و استفاده از نشریات تخصصی تأیید شد.

بمط و نتیجه گیری: از نظر منابع و مجراهای اطلاع یابی رسمی، بالاترین رتبه مربوط به پایگاههای اطلاعاتی پیوسته و شبکه اینترنتی بوده که نشان می دهد محققان گرایش فراوانی به سمت اینگونه منابع پیدا کرده اند. در زمینه تولید اطلاعات علمی، ۸۱/۵٪ محققان این مراکز در سمینارها، ۷۹/۲٪ در نشریات داخلی و ۵۳/۸٪ در نشریات خارجی مقاله ارائه می کنند. این آمار نشان می دهد که محققان این مراکز، سهم قابل توجهی در تولید اطلاعات علوم پزشکی در داخل و خارج از کشور دارند و توجه به نیازها و نظرات آنان لازم به نظر میرسد. پیشنهادات این افراد در زمینه بهینه سازی خدمات اطلاع رسانی، عبارتند از؛ ایجاد یک مرکز اطلاع رسانی جهت اشتراک نشریات و پایگاههای اطلاعاتی علوم پزشکی و سرویس دهی به کلیه مراکز، ایجاد دوره های آموزشی جهت آموزش استفاده از منابع و تکنولوژیهای اطلاعاتی به محققان، به کارگیری متخصصان اطلاع رسانی در مراکز و تخصیص بودجه مناسب جهت تجهیز کتابخانه های مراکز به منابع مورد نیاز.

کلید واژه ها: رفتارهای اطلاع یابی، محققان، مراکز تحقیقاتی علوم پزشکی